

Regnskapsmessige problemstillinger

Peter Olgyai, Gro Torjusen og Morten Haugom

Økonomiseminar for UH-sektoren 18. november 2025

Agenda

- Inntektsføring av bevilgning og bruk av note 15 III
- Oppdatering av BOA-reglementet
- Forvaltning av statens eierinteresser
- Ledelseskommentarene
- Avsetningsnivået i UH-sektoren

Inntektsføring av bevilgning

- Vi hadde dette oppe på økonomiseminaret i fjor og i regnskapsbrevet for 2. tertial i 2025.
- SRS 10 Inntekt fra bevilgninger:
 - Punkt 5:
 - **Inntekt fra bevilgninger skal resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling...**
 - Punkt 9:
 - Nettobudsjetterte virksomheter skal ikke inntektsføre bevilgning knyttet til aktiviteter som ikke er utført per 31.12 i regnskapsåret. Bevilgningen presenteres som ikke inntektsført bevilgning i balanseoppstillingen. Innbetalte bevilgninger knyttet til aktiviteter som er slutført skal inntektsføres i sin helhet selv om det gir et positivt resultat

Inntektsføring av bevilgning

- Bevilgningen skal ikke inntektsføres når departementet eller institusjonen selv har satt konkrete og målbare krav til en aktivitet som ikke er gjennomført på balansedagen

Inntektsføring av bevilgning

- Øremerkede midler i tildelingsbrev fra departementet
 - Som hovedregel er midler gitt på andre kapitler enn 260.50 øremerkede midler fra departementet
 - Ubenyttede midler gitt på 260.50 hvor det er gitt særskilte føringer for bruk av midlene skal også føres opp i note 15 III
- Bevilgning til en konkret og målbar aktivitet som institusjonen selv har besluttet å gjennomføre i en senere periode
 - Strategiske satsinger som er planlagt å gjennomføre i en senere periode
 - Investeringer som er planlagt gjennomført i en senere periode

Inntektsføring av bevilgning

- Ved avleggelse av årsregnskapet er det flere store institusjoner som ikke har noen avsetninger i note 15 del III. Det er lite sannsynlig at dette er korrekt
- Start med de mest åpenbare tilfellene
 - Det vi alltid oppstår tvilstilfeller – men her er det et stort rom for å bruke skjønn

Utvikling av ikke inntektsført bevilgning

- Lavere avregnet bevilgningsfinansiert aktivitet (resultat)
- Høyere avsetninger i note 15 del III
- I økonomistyringen må man se note 15 del I og III i sammenheng
- Virksomhetene må i større grad styre etter utviklingen i samlet avsetningsnivå (mindre fokus på periodens resultat)

Arbeid med oppdatering av BOA-reglementet

- Formålet med oppdateringen er å tilpasse reglementet til ny UH-lov med mindre tekniske justeringer, samt å gjøre reglementet mer leservennlig og forenkle/rydde i begrepsbruk.
 - Det ligger ikke an til større materielle endringer i reglementet
- Vi legger opp til å sende reglementet på en «kvalitetssikringsrunde» hos UH- institusjonene

Eksempler på foreslåtte presiseringer i nytt BOA-reglement

- Oppdatert definisjonen av bidragsfinansiert aktivitet og oppdragsfinansiert aktivitet
- Utleie av forskningsinfrastruktur
- Oppdatert definisjon av forpliktende samarbeid
- Vi har fjernet begrepet *motytelse* og definert *transaksjon* slik dette er definert i de statlige regskapsstandardene (SRS 9)
- Vi har erstattet begrepet randsoneraktivitet med ekstern organisering av aktivitet
- Aktivitet organisert i aksjeselskap defineres ikke som bidrags- eller oppdragsfinansiert aktivitet for institusjonen
- Ordinære undervisnings og forskningsoppgaver skal organiseres internt ved institusjonen slik det fremgikk av §12-4 (1) i gammel UH-lov

Forvaltning av statens eierinteresser

- Universiteter og høyskoler er delegert fullmakt til å opprette aksjeselskaper og kjøpe aksjer i eksisterende selskaper som er av faglig interesse
- Fullmakten gis hvert år i prop.1 S og delegeres i vedlegg til tildelingsbrev
- Aksjer og kapitalinnskudd kan kun finansieres med opptjent virksomhetskapital
- 17 av institusjonene som er til stede på seminaret eier aksjer (16 UH og Sikt)
- Totalt 81 aksjeposter i 72 ulike aksjeselskaper
 - 15 AS der eierandelen er under 1%
 - 18 AS der eierandelen er mellom 1 og 10%
 - 39 AS der eierandelen er mellom 10 og 99%
 - 9 AS med 100% eierandel

Utøvelse av eierskap

- Eierskapet skal ha faglig interesse for institusjonen
- Styret skal ha fastsatt resultatmål for eierskapet, og vurdere disse regelmessig opp mot institusjonenes øvrige mål- og resultatstyring
 - Fra 2. tertialbrev 2025: *Departementet ber om at institusjoner som har eierandeler i aksjeselskaper som utgjør mindre enn 10 prosent av aksjekapitalen i selskapet gjør en særskilt vurdering av formål og måloppnåelse med eierskapet i disse selskapene*
- Styres skal fastsatte institusjonsspesifikke retningslinjer for hvordan eierskapet skal forvaltes
- Departementet skal orienteres om saker av viktighet
- Kan anbefale å ta en titt på Årsrapport 2024/25 NTNU Porteføljeselskap

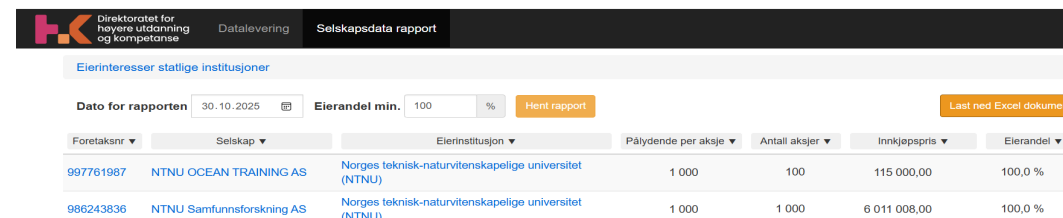
Relevant regelverk:

- Reglement for økonomistyring i staten (§10)
- BOA-reglementet (F-07-13) pkt. 3 og 4
- Retningslinjer for Kunnskapsdepartementet og underliggende virksomheters forvaltning av statens eierinteresser i aksjeselskaper
- Aksjeloven § 20-4 - 20-7 Statsaksjeselskaper (staten eier alle aksjer)
- Statens prinsipper for god eierutøvelse iht gjeldene utgave av eierskapsmeldingen (nå Meld. St. 6 (2022–2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap – Statens direkte eierskap i selskaper)

Endringer i revisjon av statens eierstyring i heleide selskaper i ny lov om Riksrevisjonen

- Riksrevisjonens årlige kontroll av statlige hel- og deleide selskaper er opphørt og blitt erstattet med **revisjon av statens eierstyring** i ny lov om Riksrevisjonen
 - 10 institusjoner har tidligere utarbeidet utkast til beretning til riksrevisjonen for selskaper der de hadde mer en 50% eierskap – dette er falt bort
- Riksrevisjonen skal ut fra en **vurdering av risiko og vesentlighet** revidere om statsråden ivaretar statens eierinteresser i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger i selskaper hvor **staten har bestemmende innflytelse**, jf. § 5-2 i Lov om riksrevisjonen
- Riksrevisjonen skal varsles og har rett til å være til stede i generalforsamling og møter i selskaper som i sin helhet eies av staten og i heleide datterselskaper i slike selskaper, jf. § 6-2 i Lov om riksrevisjonen
- Innkalling til alle ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger skal videresende til Riksrevisjonen (og Kunnskapsdepartementet) for følgende selskaper:
 - Aksjeselskaper der universiteter og høyskoler eier 100% av aksjene.
 - Aksjeselskaper som har 100% statlig eierskap der det statlige eierskapet forvaltes av en UH-institusjon.

Selskapsdatabasen i DBH

Foretaksnr	Selskap	Eierinstitusjon	Pålydende per aksje	Antall aksjer	Innkjøpspris	Eierandel
907761987	NTNU OCEAN TRAINING AS	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	1 000	100	115 000,00	100,0 %
986243836	NTNU Samfunnsforskning AS	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	1 000	1 000	6 011 008,00	100,0 %

- Selskapsdatabasen skal **oppdateres løpende**, og senest innen 17. januar 2026
 - Generalforsamlingspapirer (ordinære og ekstraordinære), godkjent årsregnskap med noter, styrets beretning, revisjonsberetning, vedtekter, stiftelsesdokumenter
- Liten påminnelse: Sjekk at aksjekapitalen og eierandel i selskapsdatabasen stemmer med det som står i Brønnøysundregisteret 31.12. Selskapet kan for eksempel ha gjennomført en emisjon/kapitalutvidelse som har medført at **aksjekapital** og eierandelen er endret.

Kunngjøringer:

[Se registrerte kunngjøringer knyttet til virksomheten](#)

- Departementet rapporterer data som ligger i selskapsdatabasen 31.12. videre til FIN/statsregnskapet med kort frist etter oppdateringsfristen institusjonene har (Aksjeinteresser Meld. St. 3)

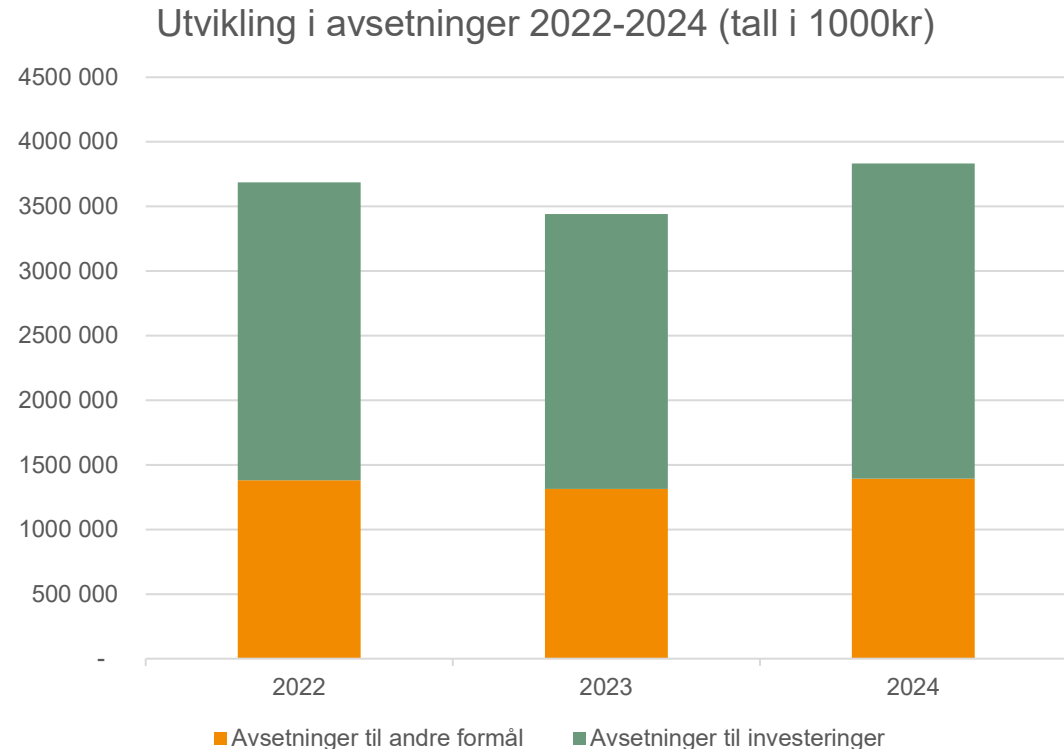
Krav til innhold i ledelseskommentarar

Ledelseskommentarene skal som minimum inneholde:

1. en bekreftelse på at regnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens økonomiske stilling og er avlagt i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS), bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement og med opplysning med eventuelle avvik
2. omtale av vesentlige avvik mellom periodisert budsjett og regnskap, inkludert en omtale av den økonomiske driften. Videre skal institusjonene gjøre en **vurdering av den økonomiske** situasjonen ved institusjonen (om den økonomiske situasjonen er god, tilfredsstillende, dårlig etc.). Institusjoner som vurderer den økonomiske situasjonen som svak/dårlig, må omtale hvilke tiltak som er planlagt eller igangsatt for å bedre den økonomiske situasjonen.
3. omtale av utviklingen i avregnet bevilgningsfinansiert aktivitet (note 15 del I) og ikke inntektsført bevilgning (note 15 del III), størrelsen på avsetningene i prosent og kroner og **hva avsetningene planlegges brukt til**. Dere må omtale avsetninger til investeringer, avsetninger til andre formål og totale avsetninger. Det skal også omtales **om avsetningene er på et hensiktsmessig nivå**.
4. omtale av gjennomførte investeringer i perioden og planlagte investeringer i senere perioder (investeringsplan)
5. opplysning om at institusjonenes revisor er Riksrevisjonen

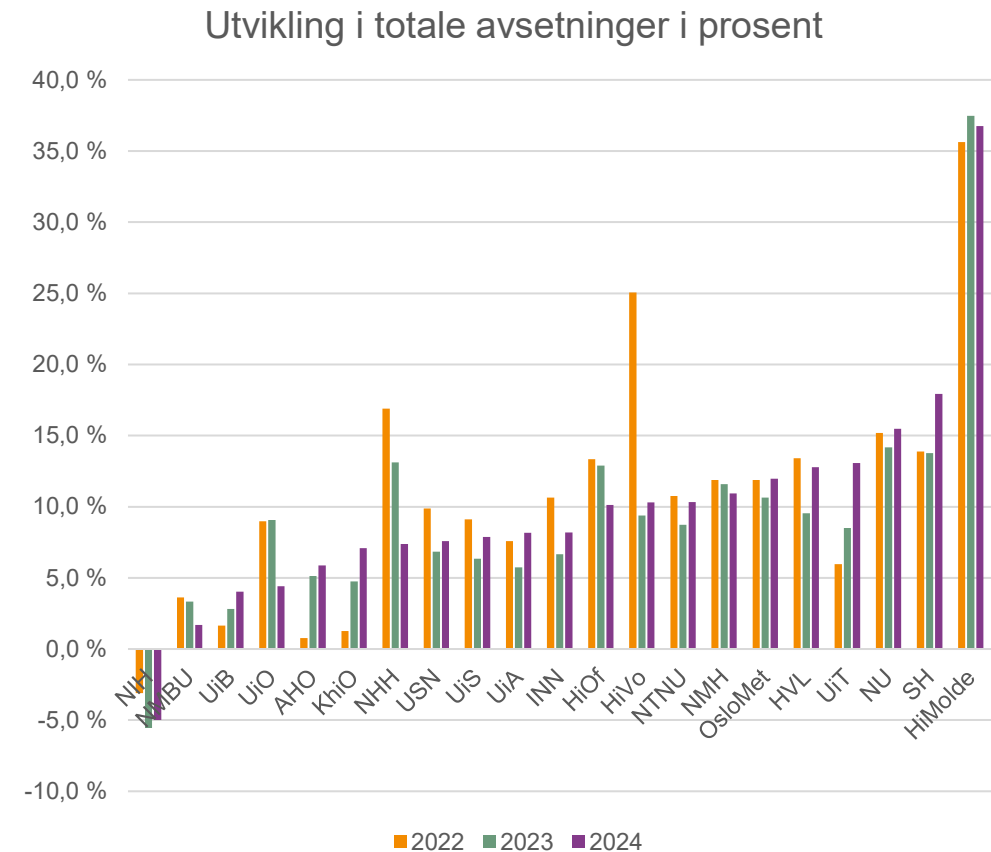
Utvikling i avsetningene i kr (31.12)

- I 2024 utgjorde de totale avsetningene 3,83 mrd. kroner mot 3,44 mrd. kroner i 2023 og 3,69 mrd. kroner i 2022
- Økning på 390,2 mill. kroner fra 2023 og en økning på 144,9 mill. kroner sammenlignet med 2022
- Avsetningene til andre formål utgjorde 1,39 mrd. kroner en økning på 78,6 mill. kroner sammenlignet med 2023
- Avsetninger til investeringer utgjorde 2,4 mrd. kroner, en økning på 311,5 mill. kroner sammenlignet med 2023

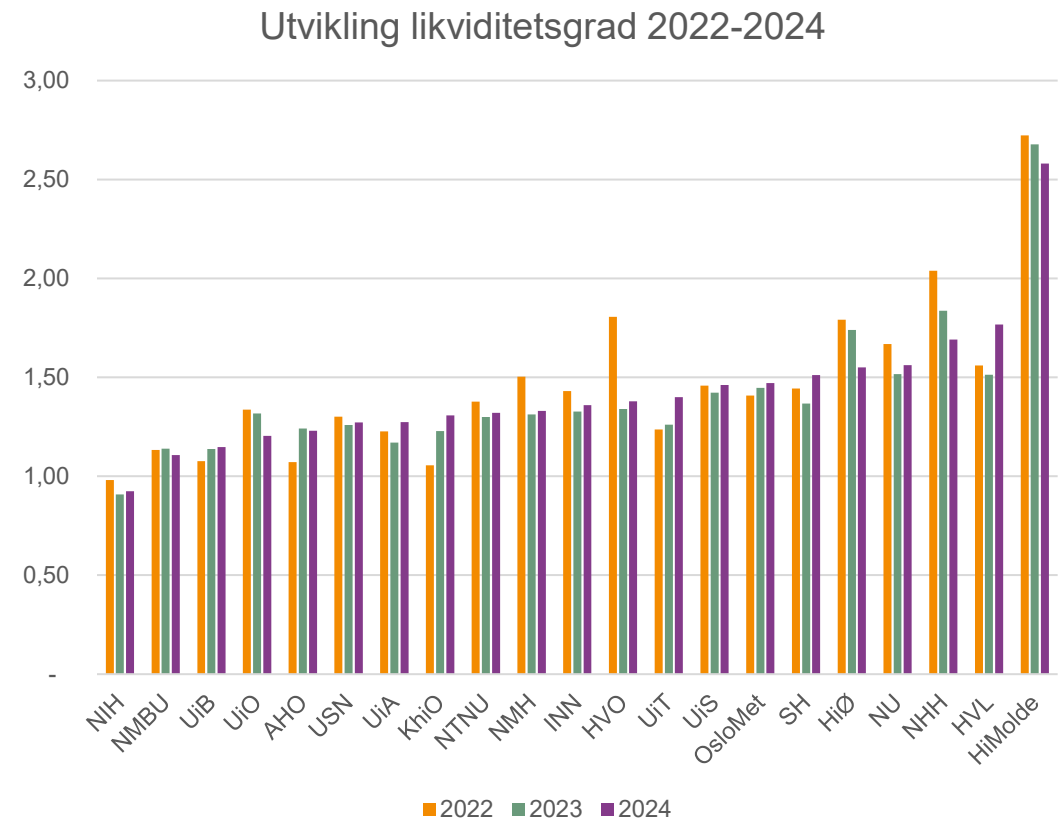
Totale avsetninger i pst. pr. institusjon (31.12)

- Avsetningene utgjorde 8,9 pst. på sektornivå, mot 8,2 pst. i 2023 og 9,3 pst. i 2022
- NIH er institusjonen med lavest avsetninger (-5,0 pst)
- HiMolde er institusjonen med høyest avsetninger (36,7 pst.)
- 14 av 21 institusjoner har hatt en økning i avsetningene i pst. av bevilgning fra KD ift. 2023

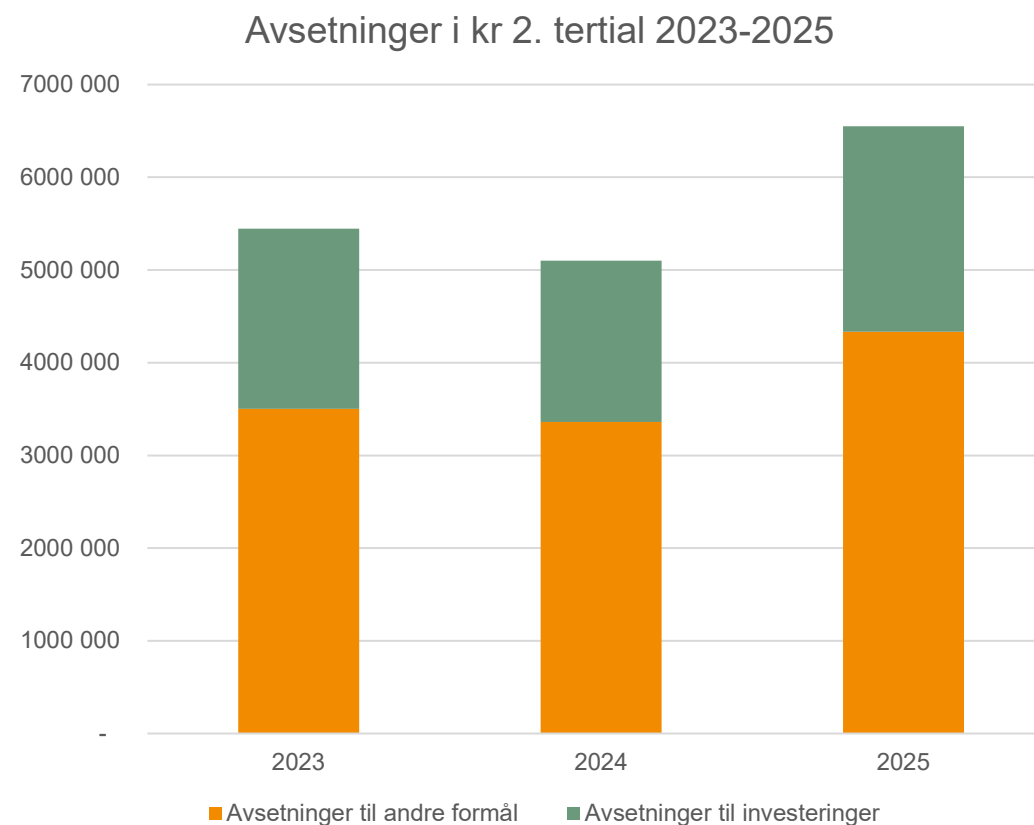
Likviditetsgrad (31.12)

- Likviditetsgrad i sektoren på 1,33 i 2024 mot 1,32 i 2023
- Kun en institusjon, NIH, med lav likviditetsgrad (<1)
- 14 institusjoner med middels likviditetsgrad (1-1,5)
- 6 institusjoner med god likviditet ($>1,5$)

Utvikling i avsetninger 2. tertial 2023-2025

- Pr. 31.08.2025 utgjorde de totale avsetningene 6,5 mrd. kroner
- Økning på 1,4 mrd. kroner fra 31.08.2024 hvor avsetningene utgjorde 5,1 mrd. kroner
- Avsetningene til andre formål utgjorde 4,3 mrd. kroner, en økning på 974 mill. kroner fra 31.08.2024
- Avsetninger til investeringer utgjorde 2,2 mrd. kroner, en økning på 474 mill. kroner fra 31.08.2024

Totale avsetninger i pst. pr. institusjon 2. tertial 2023-2025

- Avsetningene utgjorde 14,8 pst. på sektornivå, mot 11,9 pst. i 2024
- NIH er institusjonen med lavest avsetninger (2,0 pst)
- HiMolde er institusjonen med høyest avsetninger (37,7 pst.)
- 16 av 21 institusjoner har hatt en økning i avsetningene i pst. av bevilgning fra KD

